

VITOPÄÄ □ I — Oli palotarkastaja lopultakkii käyny Perätuvalla ja antanu siellä kunnon noottii niistä heijän tulisijoistaan. Oli kuulemma Supokii ihan hiljoo ja piä painuksissa kuunnellu, kun palotarkastaja oli sen ripittäny. Että vähän parempoo huolta pitäs pittee tulisijoista ja nuohota hormit siännöllisesti... Ohan siellä nuohooja usseemankii kerran yrittäny käyvä, vuan kun isäntä on aina ollu tillin tallin tai teillä tietämättömillä, eihän se nuohooja oo sitten piässy hommiaan tekemään. Lämmityskieltoon oli sitten palotarkastaja ne kaikki Perätuvan uunit miäränny. No, eihän sillä tietenkään näin kesällä oo niin merkitystä. Vuan annahan, kuhan syksy tulloo ja ilimat viilenöö... Sitten voipi Supoltakkii vielä hymy hyytyy... kun se siellä munat jlässä rapulakaljasa joutuu tyhjentämään... Tauno Närhi oli pitämässä Heinosen kaupassa tavanomaista selontekoaan naa-puritalon asioista, ja kaupan vakiokävijät itse kauppias mukaan lukien kuuntelivat kiinnostuneina hänen tarinoitaan. Jos Lähinnäkauppias oli kova juoruamaan, kai hän kuitenkin jäi toiseksi tälle Närhen Tanelle, jonka nuorempi väki oli nimennyt pilkallisesti Vitopääksi. Joku koiranleukahen sen oli keksinyt, että kiinalaista tehdastyöläistä muistuttava pienikokoinen ja kaljupäinen ukkeli oli ilmetty Vitopää lukuisine otsaryppyineen ja viirumaisine silmäkulmineen. Jo metsätyönjohtajana työskennellessään Vitopää oli tarkkaillut antaumuksella kyläläisten asioita, mutta eläkkeelle päästyään hänestä varsinainen sala-poliisi oli vasta tullutkin. Perätuvan väen touhuja Vitopää tuntui seuraavan aivan erityisellä kiinnostuksel-la. Jos Perätuvalla kävi joku harvinaisempi vieras tai jos siellä jotakuta miestä huitaistiin puukolla rintaan tai joltakulta toiselta mieheltä lompakko tai nahkatakki varastettiin, jo seuraavana aamuna Vitopää siitä tiedotti kaupan tiskin edessä naukuvalla ja hieman narisevalla äänellään. ”Johan oli tuas meno piällä nuapurissa...” Vitopäällä oli vaimo, mutta lapsia hänelle ei ollut koskaan siunautunut. Kenties tämäkin seikka selitti osittain sitä, miksi yhdellä pienellä keltaista Skodaa ajavalla ukolla oli niin paljon aikaa seurata toisten elämää. * — Ai että oikein palotarkastaja kävi Perätuvalla? Lähinnäkauppias lausui. — Joo! Ihan virkapuvussa se siellä kävi ja miäräs kaikki talon uunit lämmityskieltoon. Mie näin sen koko tapahtuman ihan lähietäisyyveltä, Vitopää innostui. — No tarkkaanpa sie oot heijän touhujaan sitten seurannu... Kun Vitopää oli maksanut vähäiset ostoksensa ja poistunut kaupasta, Lähinnäkauppias hymyili kauan itsekseen. Luostarisen Heino ja Kähkösen Terkkikin olivat hetken vaiti. — Kyllä se tuo Tane on utelias. Tuntuu tietävän monenkii kyläläisen asiat paremmin, mitä ne ihe ne tietäävät, Lähinnäkauppias totesi. — Paraskii sanoja, Terkki murahti. — Ka... Tuntuuhan tuo sinnuukii mejän muitten asiat kiinnostavan, Lähinnäkauppias naurahti. Terkki ei sanonut siihen mitään. Luostarisen Heino katsoi mietteliäästi kumpaakin juttukaveriansa ja hymähti. — Niin... Vuan kuka meistä voipi heitte sen ensimmäisen kiven siinä asiassa? Juorukelloja kun ollaan kai vähän kaikki? Vai mitä Terkki ja Pertti? Heino tokaisi ärrää sorauttaen. Lähinnäkauppias nyökkäsi myöntävästi, eikä Terkkikään käynyt vastaan väittämään. Mikäs sen mukavampaa oli kuin toisten asioiden setviminen selän takana. Kun yksi poistui paikalta, kohta hänestä jo käytiin puhumaan. □ II Kesä oli kauneimmillaan, ja melkein kaikissa Salokylän maataloissa tehtiin heinää. Tietenkin Perätuvan isännänkin olisi pitänyt ottaa huomioon, etteivät lämpimät poutapäivät voineet jatkua kovin kauan, mutta eihän tämä ollut suinkaan ensimmäinen kerta, kun hänen tiluksillaan maataloustyöt viivästyivät tai jäivät jopa kokonaan tekemättä. Juuri heinänteon kynnyksellä Sulo Kautonen oli astunut korkin päälle, ja siitähän se kierre oli jälleen alkanut. Tuossa tuokiossa sana oli kiertänyt monen muunkin konnan korviin, ja koko kirjava lössi oli kerääntynyt oitis Perätuvalle kuppia kallistamaan. Kuluivathan ne lämpöiset kesäpäivät sillä tavalla paljon mukavammin kuin heinää sei-västään ja peltoja haravoiden. * Supon Kyllikki-vaimo ei voinut kuin alistua kohtaloonsa. Kun äijät ryyppäsivät ja mellastivat, Kyllikki joutui yksin lypsämään ja

ruokkimaan lehmät. Ehkä Supo tai joku hänen kaverinsa tarjoutui välillä auttamaan lannan mättämisessä, mutta homma sitten keskeytyi alkuunsa, kun talikon varsi katkesi humalaisen huolimattomassa käsittelyssä tai kun uk-ko liukastui navetan lattialla ja teloi itsensä. Niinkin oli jonakin kesänä päässyt tapahtu-maan, että Kyllikki oli joutunut korjaamaan heiniä yksin pelloilta kottikärryillä, kun mies-laumasta ei apua löytynyt. Oli siinä vaimoparalla kestämistä, mutta eihän näille vanhan kansan naisille tullut kai mieleenkään erota miehestään ja jättää se kaikki. Yleinen ajattelutapa kun oli, että ennemmin puoliso vaikka tapettiin kuin hänestä erottiin. Ja mihinpä Kyllikin kaltainen kouluja käymätön yli viisikymppinen ja ennen aikojaan kumaraiseksi kuihtunut emäntä olisi voinut siitä lähteä, kun se vähäinen henkilökohtainen omaisuuskin mahtui suurin piirtein yhteen matkalaukkuun. Heidän poikansa olivat jo aikuisia miehiä, eivätkä enää juuri kotikonnuillaan käy-neet. Heti kynnelle kyettyään he olivat vuorotellen nostaneet kytintä ja häipyneet kuka minnekin omaa elämäänsä elämään. * Naapuritalossa asuvalla Vitopäällä riitti seurattavaa koko kesäksi. Hänellä oli keittiön ikkunasta suora näköyhteys Perätuvan pihalle ja muista ikkunoista hän pystyi havaitse-maan kaikki hiekkatiellä maleksivat kulkurit. Vitopää oli hankkinut oikein kiikaritkin, jotta pystyi tekemään tarkemmin salapoliisityötänsä. Eikä hän suinkaan tyytynyt seuraamaan naapuritalon touhuja vain omasta pihapiiristään. Välillä hän riensi lähimetsään mukamas tulevaa mustikkasatoa arvioimaan tai saunavastaa taittamaan ja uskaltautui usein hiipimään aivan Perätuvan pihalle asti katsomaan, oliko seinää vasten jätetty polkupyörä Repe Kupiaisen vain Asko Pennasen kulkupeli ja oliko pyykkinaruilla kenties jonkun vieraan naikkosen alushousuja ja rintaliivejä. Kyllähän sieltä nousevan auringon talosta toisinaan humalaisen naisenkin mölähelyä ja kikatusta Vitopään korviin kantautui. Sellaisista ääntelyistä vilkkaalla mielikuvi-tuksella varustettu mies saattoi sitten päätellä jo melkein mitä vain. Että oliko Perätuvalla kenties välillä epävirallinen bordellikin täydessä toiminnassa? III Eräänä lämpimänä kesäpäivänä koko Supon jengi oli tullut pihamaalle juominkejaan pitämään. Siinä vanhan aitan kupeessa he vain istuivat pitkäksi kasvaneen nurmikon keskellä, polttelivat ketjuun tupakkaa ja kiskoivat urakalla keskikaljaa. Avattu kori oli keskellä, ja äijät loikoilivat enemmän tai vähemmän tuiskeessa sen ympärillä. Aamupäivällä oli käy-ty täysi lasti Heinosen puodista. Kun yksi kori olisi tyhjennetty, aitasta löytyisi heti sen ti-lalle iskemätön kori. Vakioporukka oli koolla: Paanasen Arttu, Pennasen Asko, Laitisen Arska, Pitkon Peska sekä tietenkin isäntä Supo Kautonen itse. Laitisen Arska oli viritellyt pitkällä jatkojohdolla sähköurkunsä paikalle ja koetti soittaa ulkomuistista ikivihreitä iskelmiä toisten ratoksi. Aika hyvä itseoppinut soittaja hän olikin, eikä hänen lauluäänensääkään ollut pa-himmasta päästä, mutta koska hänellä ei sattunut olemaan nuottivihkoja ja laulujen sano-ja mukana, muutamia samoja kappaleita hän joutui vain soittelemaan kerta toisensa pe-rään. — Arska hei... hei Arska kuule... Otahan se Yölintu seuraavaks, Supo toivoi. — No enhän mie nyt ennee neljättä kertoo käy sitä soittamaan. Alakaa jo kyllästy-tee sama biisi, leveäraaminen Arska huokaisi ja avasi uuden kaljapullon sytkärillä. Selvinä kausinaan Arska nosteli ahkerasti painoja ja aika koviin tuloksiin hän oli päässytkin, mutta sitten kun mukihommat hirttivät kunnolla päälle, puntit saattoivat lojua heinäladon nurkassa koskemattomina useita viikkoja. Hänellä oli punaiset hiukset ja pi-samia poskillä. Ulkonäöltään hän muistutti aika paljon Rolling Stonesin nuorena menehtynyttä kitaristia Brian Jonesia. — Vedä sit se Jätjän humppa. Sen määkin osaan hoilata. Korkealla kunnahalla hongat huminoi... kirves paukkaa, puuta haukkaa... pokasaha soi... Mullon muuten po-jat sukulaisia siel Kanalas! Kanalast mää aina saan paketteja jouluks, turapartainen Pit-kon Peska rupatteli. Peska oli samanlainen eteläsavolainen ukko kuin he muutkin, mutta kovemmas-sa tuiskeessa hän koetti puhua kuin vanhat Stadin kundit. Sana mä tosin venyi hänellä määksi, minkä vuoksi häntä kutsuttiin välillä Mää-mieheksi. Erikoista myös

oli, että muun muassa Kanada taipui hänen puheissaan Kanalaksi. Kun Arska oli tyhjentänyt putelinsa puolilleen, hän alkoi toteuttaa Peskan laulu-toivetta. Hänen sähköuruistaan löytyivät rumpukompit ja muut tilpehöörit nappien painalluksilla; muuta orkesteria ei tarvittu, kun Arska oli messissä soittopelinsä kanssa. Ukot lauloivat Jätjän humppaa kuka milläkin nuotilla, ja jokainen taisi muistaa sanatkin vähän eri tavalla. Peska takoi muoviämpäriin pohjaa suurilla metsurin kourillaan, ja ilman paitaa nurmikolla kellotteleva Supokin koetti parhaansa mukaan viputella toista jalkateräänsä musiikin tahdissa. Mikä heidän oli siinä köllötellessä suloisimmassa Suo-men suvessa, kun jotkut toiset hikoilivat heinäpellolla paarmojen ja muiden syöpäläisten kiusattavina. * — Se Reikani muuten pittää kohta lähtee ampumaan! Paanasen Arttu havahtui sanomaan, kun Arska oli saanut kappaleen soitettua. Heillä kaikilla oli omat kännijankutuksensa. Rauhaniemen naapurikylästä kotoi-sin olevalla Paanasen Artulla tämä yhden ja saman asian sönkkääminen kohdistui usein milloin kenenkin poliitikon murhaamisen suunnitteluun. Erityisen vihastunut hän tuntui olevan Yhdysvaltojen presidentti Ronald Reaganiin, jonka hengiltä ottamista hän tuntui suunnittelevan melkeinpä aina ollessaan vähänkään kovemmassa humalassa. Eräällä kerralla Artusta oli tehty lyhytelokuvakin jollakin halvalla videokameralla, kun tämä oli meuhkanut ikivanhan haulikon ja leipäveitsen kanssa Perätuvan pihalla presidentti Reagania etsiessään. Kun kohdetta ei ollut sitten löytynyt, leffa oli päättynyt siihen, että Arttu oli luovuttanut tussarin takaisin Supolle. — Onko siulla Supo vielä se haulikko? lippalakkipäinen Arttu kysyi uhmakkaalla äänellä. — On, mutta en mie siulle sitä ennee anna. — No anna nyt tään kerran... Arttu pyysi sovittavammin. — Enkä anna. Ja turhoo sitä on siun meiltä ehtii. Sen verran hyvässä piilossa se nyt on, ettet sie varmasti sitä löyvä. Pitäs hävittee koko ase... Eihän sille oo mittään lu-piakkaan... Supon puhe katkesi voimakkaaseen yskäkohtaukseen. Lukemattomat poltetut savukkeet olivat jättäneet hänen puheeseensa pysyvän vaikutuksen. Tietenkin tätä Supon käheää ja murahtelevaa puhetta matkittiin selän takana ja välillä ihan naaman edessäkin, mutta eipä hän siitä yleensä erityisemmin välittänyt. ”Jos työ pojat että muuta voi, niin yhen pullon jos yömyssyks miulle siästäsittä.” — Mitenkäs mie sitten Reikanii lähen tappamaan, jos ei oo pyssyy? Arttu hörisi edestakaisin huojahdellen. — Anna nyt jo sen Reikanin olla ihan rauhassa siellä valakosessa talossaan. Ei-pä hänestä meille paljon oo haitto ollu, Supo köhisi uutta yskäkohtausta pidätellen. — Niin mutta kun se Reikani on ihan sotahullu! Ja suhtautuu huonosti Neuvos-toliittoon! — Kukahan tässä se sotahullu oikein on... — Joo mutta Reikani pittää silti käyvä ampumassa! Kenties Arska tajusi, että äijien pikkuriita saattaisi muuttua totiseksi, koska alkoi puhua Artulle ihan muusta asiasta: — Onnistusko Ari vielä Terhi-perämoottorin korjoaminen tässä kunnossa? — No perkele! Niin kovvaan känniin en tulekkaan, etteikö se onnistus! Sen ver-ran paljon niitä tuli romplattuu siellä Viljakaisen liikkeessä aikonaan. Ossoon purkoo ja koota ne vehkeet vaikka unissani. Nuorena miehenä Arttu oli todellakin tienannut leipäänsä eräässä savonlinnalai-sessa pienkonekorjaamossa, ja häntä oli pidetty taitavana ja nopeasti uusia asioita hok-saavana työntekijänä. Perintöosansa saatuaan Arttu oli kuitenkin laittanut elämänsä ri-saiseksi, ja siinä mylläkässä se hyvä työpaikkakin oli häneltä mennyt. ”Mies oli firman pa-ras mekaanikko, vuan sitten se onneton mäni juomaan sen kovapalakkasen hommasa”, vanhemmat ihmiset olivat päivitelleet ja voivotelleet vielä vuosien päästä. Kaljapalkalla Arttu tosin oli korjaillut täkäläisten ihmisten perämoottoreita, ruohonleikkureita ja mopoja vielä senkin jälkeen. Koneista ja moottoreista hän jaksoi aina innostua yhtä paljon kuin Reaganin ampumisestakin. Arttu oli tuhlannut kaikki perintörahasa yhden kesän aikana. Taksilla oli käyty Jäämerellä asti Pohjois-Norjassa, ja yhteen ravintolaan oli maksettu tanssiparketin raken-taminen paksusta lompakosta. Raha oli saanut kyytiä, mutta olihan Artulle

jäänyt takataskuun näitä legendaarisia tositarinoita koko loppuelämäksi. Hänen perintökesänsä kyllä tiedettiin tarkoin niillä seuduilla. * Heinäahon vanha isäntä Asko Pennanen oli kauan aikaa lähinnä vain kuunnellut muita, mutta kohta hänkin havahtui selvittämään omia juttujaan: — Kuka maksaa? Asko maksaa... — Niin mitäkä sie maksat? Supo murahti. — Asko maksaa kaiken... — Niin minkä kaiken? — No ihan kaiken... Kuka maksaa? Asko maksaa... Asko oli syrjäytetty isännän paikalta jo aikoja sitten, mutta silti hän intoutui toisinaan esiintymään vanhassa roolissaan. Hommahan oli mennyt niin, että Askon vanhin poika oli joutunut ottamaan maatilán ohjat käsiinsä jo alle kaksikymppisenä nuorukaisena tai muutoin kaikki maat ja mannut olisivat todennäköisesti menneet vasaran alle. Myöhemmin virallinen sukupolvenvaihdoskin oli tehty, ja melko pian sen jälkeen Heinäahon pelloilla oli käyty viljelemään mansikoita ja puutarhavadelmia; sonneja pidettiin navetassa enää vain talvielannon takaamiseksi. Yleisesti ottaen Asko oli sopeutunut omaan osaansa ihan mukisematta. Joskus hän oli jopa julkisesti myöntänyt, että eihän hänen kaltaisesta parantumattomasta tuurijuoposta olisi enää ollut talon isännäksi. Mutta välillä hänen kännipuheistaan pulpahteli esille melkoinen katkeruuskin. Varsin usein hänen pitkät monologinsa kohdistuivat oman jälkikasvun moittimiseen. Niin tapahtui tälläkin kerralla: — Pojistani nuorin, Jorma nimeltään. Laiska mies! Rupes talloon toiseks isän-näks. Hommiaan ei hoija sen enempöö kun aikaansuamaton ja mukavuunhalunen eukkosakkaan. Autoo pittää vähän vällii vaihtoo ja lomamatkoja tehhään Tenerihvalle ja Roomaan. Uusia vuatteita koko ajan miniälle ostetaan! Mehtään tehhään sen takia auk-koo ja pankkitilit tyhjenöö. Vanhukset suapi tehä navettatyöt ja kantoo tuppaan hellapuut, kun Jorkki vuan paistattaa persettään etelän auringossa laiskan akkasa kanssa. Huonosti kasvatin Jormankin... Liian vähän remmii käytin... huono ja kelevoton mies siitä tuli... Asko sorautti ärräänsä samalla tavalla kuin Luostarisen Heino, eikä hankään tätä puhevikaansa yhtään peitellyt. Pienen kokonsa, tummahkon ihonsa, pitkän partansa ja siivottoman olemuksensa vuoksi häntä oli joskus luultu venäläistaustaiseksi. Vararyssäksi jotkut häntä siksi kutsuivat. Asko tuijotti yhteen kohtaan, eikä muistanut edes hörpätä puteliaan tyhjemmäksi. Siinä he vain istuivat auringon lämmittämällä nurmikolla ja antoivat Askon jatkaa yksin-puheluaan. — Pojistani keskimmäinen, Jukka nimeltään. Yksinkertainen mieleltään... Lie ollu joku toinen ukko häntä tekemässä, kun siitä sellanen tuli? Poikani Jukka ei osaa lu-kea, laskea eikä kirjoittaa. Ei perkele hälle autokorttiakaan antaneet ja armeijastakii ne hä-net takasin kottiin laittovat jo ensimmäisen viikon jälkehen. Ei oo Jukka-raukka turhalla järellä siunattu... Ei perkele oo Jukka periny isältään muuta kun ison kyrvän... Voi Jukka-parkoo! Toisten vellosten armoilla suapi kotona olla. Paskatöitä vuan hällä tietättäävät ja kohteloovat niin kun koiroo. Toisten nurkissa vuan joutuu pyörimään ja toisten haukutta-vana olemaan... Ja kun sitä ajokorttiikaan ei suanu... Toiset vain nyökyttelivät ja polttelivat tupakkaa. Asko oli nyt siinä uhmakkaassa tuiskeessaan. Jossakin toisessa humalan vaiheessa hän olisi vain surkutellut omaa kel-vottomuuttaan. Silloin hänen puheensa saattoivatkin kääntyä sille mallille, että pojat olivat ahkeria ja kunnollisia ja hän itse täysi nolla. ”Tällänen paskaisä...” Riittävän pitkän putken jälkeen saattoi käydä niinkin, että Asko itki ja nauroi vuorotellen. — Pojistani vanhin, Jaakko nimeltään. Kallis ja kiero mies! Umpikiero mies. Mansikkahuijari! Rakennutti hienon omakotitalon kirkonkylälle. Silti luuhailoo talavikuukausi-nakii Heinäaholla ja on siellä kun paroni talossa. Mansikkahuijari ja toisten käskijä ja ko-mentelija! Aina vettää välistä ommaan liiviisä, kun kaupanteosta on kyse ja aina ehtii ihel-leen helepoimmat hommat. Huijari... huijari se mies on... Meille tulloo mansikanpoimijoita kesäks Helsingistä ja Turusta asti. Kaikki kerreejät majotetaan ja ruokitaan talossa. Rau-hanniemen kaupasta kannetaan selekä viäränä leikkelemakkaroo ja juustoköniköitä kaikille kerreejille. Herkkuja on pöyvät notkollaan... Kuka maksaa? Kuka

maksaa? Asko maksaa... * Arskalta petti vähän pokka siinä vaiheessa. Hän nimittäin sattui tietämään paremmin kuin toiset, kuinka paljon Asko väritti monologejaan oman mielensä mukaan. Mutta olihan niissä aina siteeksi tottakin; se esimerkiksi oli totta, että pari poikansa kauppalaskua Asko oli joutunut eläkkeestään maksamaan. Olihan siinä jo kylliksi aihetta alkaa suureksi mart-tyyriksi. Pian Arskan hymy kuitenkin hyytyi, kun Supo nousi seisaalleen ja alkoi lorotella rakkoaan tyhjäksi. Epähuomiossa hän tuli virtsanneeksi Arskan housuille. — No elä nyt helevetti piälle kuse! — Ai niin... anteeks... anteeks... Kun Supo suuntasi suihkua toiseen suuntaan, paljon paremmin ei käynyt silloin-kaan. — Ja nyt sie saatana kuset miun uruille! Arska rähähti. — No mitäs pienistä... Sattuuhan näitä... Mitenkäs se Dingon laulu mänikään? Sinä ja minä liikennevaloissa... sinä ja minä aamukasteessa... juuh... — Voisit silti vähän kahtoo, mihin kuset! Mokomakkii Dingon laulaja ja virtsanik-kari. Nää urut maksovat miulle pitkän pennin... Arskalta tuli jo puoliksi itkuisella äänellä. Kuinka lie sattunutkin, että kovalla paineella tullut keltainen kaari oli käynnistänyt urkujen laitteiston. Perätuvan isäntä sai sitten virtsata oikein rumpujen tahdissa. Kaikkia muita se nauratti paitsi Arskaa. Hän kantoi soittopelin kiireellä aittaan turvaan ja kuivaili sitä kauan sanomalehdenpalasilla. IV Arska sen huomasi ensimmäisenä, että Vitopää oli jälleen lymyilemässä pellon takana sijaitsevassa koivikossa. Hän kuiskasi havainnostaan toisille, ja kaikki vaikenivat ikään kuin yhteisestä sopimuksesta. Kenties Vitopää oli siinä luulossa, ettei häntä ollut kukaan huomannut, koska rohkeni hiipiä ihan pihapiiriin asti. Ensin hän meni ulkosaunan taak-se, mutta tuli jo kohta kaivon taakse kuikuilemaan. — Tuo ukko se jaksaa aina olla yhtä utelias. Vuan kun on niin vanha ja pienkokonen, ei häntä ilikee huitasta nyrkillä. Muuten en kyllä pahemmin siälis moista kyylee, Arska murahti hiljaisella äänellä. — Juu... Vissiin sen omassa elämässä ei tapahdu oikein mitään ja siks sen täy-tyy toisia kytätä. Kyllä mää sen tunnen... tään meidän Tanen... Sehän kävi joskus kym-menen vuotta sitten mittaamassa mun kaatamia männynrunkoja. Skodalla se ajeli jo sil-loin ja oli ihan yhtä utelias kuin nytkin. Jos jollakin metsurilla oli kankkuspäivä tai silmä mustana viikonlopun jälkeen, kyllä Tane piti siitä huolen, että sen kohta koko kylä sai tie-tää. No nythän sillä vasta aikaa onkin meitä seurata, kun se on eläkkeellä... He kuuntelivat Mää-mieheksi ristityn Pitkon Peskan selostusta, ja Supo-isäntä oli jo valmiiksi hieman vaivautunut ja hämillään. Vaikka Supon elämä oli mennyt niin kuin oli mennyt, silti hän oli joskus ollut niin sanottu kunnon kansalainen ja monissa luotta-mustoimissakin vaikuttanut kyläläinen. Kauppiaanakin hän oli nuorempana jonkin aikaa Enonkoskella toiminut ja osasi edelleen käyttäytyä kuten herrasmies, jos nyt ei aivan tol-kuttomassa kaasussa sattunut olemaan. Aika kovaa häpeää Supo tuntui siitä aina kantavan, jos jotkut selvin päin olevat naapurit tai sukulaiset sattuivat näkemään hänet heikossa hapessa. Toisinaan hänen putkensa olivat niin pitkiä ja rajuja, että hänen piti opetella pari päivää kävelemistä juo-minkien päätyttyä, eikä sätkän käärimisestäkään tullut silloin mitään vispaavien käsien vuoksi. Näinä palautumispäivinä hän etenkin pysytteli visusti poissa ulkopuolisten silmis-tä, mutta olihan sen tietinkin joku kylän ukko tai akka sattunut näkemään, kuinka Supo opetteli uudestaan kävelemään polvet notkuen ja koko vartalo tutisten. Sekin tiedettiin, että jossakin poissaolevassa pakkoraitistumistilassaan Supo oli lukenut vapisevin käsin puhelinluetteloa, kun ei mihinkään muuhun osannut keskittyä. Olihan hänellä ollut niitä delirium-kohtauksiakin, jolloin tikku-ukkoja ja haudoistaan nousseita vainajia oli nähty keskellä kirkasta päivää. Pari kertaa hänet oli viety ambu-lanssilla sairaalaankin, kun juoppohulluus ei ollut muuten asettunut. * — Mihin sää meidän eväitä meinaat viedä? Peska kysyi, kun Supo kävi vetämään kaljakoria syrjemmälle. — No jos nyt laittas sen tuonne aitta... — Ai tota Vitopää-mulkkuako sää nyt kävit pelkäämään? — No jos nyt vähän ryhistävyvyyttä... Supo koetti köhistä. — Mitäs sää nyt sitä arkaillet? Säähän oot nyt

sun omalla pihalla. Säähän teet omalla tontillas mitä lystää. Makaan vaikka sammuneena keskellä pihaa. Ei siihen oo Vi-topäällä mitään sanottavaa. Supo luopui aikomuksestaan, mutta oman avatun pullonsa hän laittoi kiven taak-se piiloon. Arttakin tuntui ikään kuin selvinneen, kun he seurasivat Vitopään vaanivia liikkeitä. — Olihan se miun veljenpoika Sami käynyt tuota Vitopiätä vähän pelottelemassa viime talavena kavereittesa kanssa. Kun ne kävivät soittamaan rokkii tuossa seurojenta-lolla, sehän ei tietenkään ollu Vitopiälle mieleen, vaikka pojat pitivät bänditreenejään ihan Salon Veikkojen luvalla ja maksovat harjoitteluvuorostaan vuokrookii selevällä Suomen valuutalla. Vitopiä kun on mukamas vähän sellasena talonmiehenä tuossa seurojentalol-la... Alusta lähtien se oli sitä poikien musiikkiharrastusta vastaan ja tuntu kyllä tekevän kaikkesa, ettei se heijän harrastus ois kovin kauvan jatkunu. Aina oli pojille naukumassa millon mistäkii asiasta ja teki perättömiä kanteluja Kähkösen Terkille ja muille Salon Veik-kojen puuhamiehille. Aina se löytyi jottain valittamista... Kaheksan jälkeeseen ei ois suanu soittoa ennee ollenkaan tai millon valoja poltettiin liian monessa huoneessa yhtä aikoo tai kenkiä ei ollu muistettu riisuu ulukoetteiseen. Koskaan ei männy poikien harjoittelut Vitopiän mielen mukasesti, Arttu virkkoi. — Joo... Kyllä miekii siitä kuulin. Sellanen nuorisovihhoojahan tää Vitopiä tun-netusti on. Turhoo on sitten ihmetellä, miks nuoret immeiset eivät viihy muaseuvulla ja miks nää kylät autioituu, Arska säesti. — No milläs tavalla ne pojat sit oli pelotelleet Vitopäättä? Peska kiinnostui. — Ka olivat soittaneet sen ikkunan alla pirunviuluu, Arska tiesi sanoa. — Niin! Sehän on vanha pelottelukikka. Nakutellaan ikkunan puitteeseen pikkunaula ja sitten viritellään siihen paksu siima. Siimoo kun pietään kirreenä ja sitä pitkin vejellään hartsinpalasella, niin johan lähtöö ilikee ja kova iäni! Arttu naurahti. — No oliko Vitopää siitä säikähtänyt? Peska kysyi. — Ka olihan se... Oli tullu yöllä alushoususillaan rappusille ihmettelemään ja oli sitten kiireellä painunu takasin sisälle, kun jätkät olivat vielä jatkaneet pirunviulun soitta-mista, Arska sanoi. Peska siveli tuuheaa partapehkoaan ja huitaisi kädellään ilmaa. — No eihän tohon äijään tollaset pikkupoikien temput tehoa. Varmaan sillä ei ollu mitään vaikutusta Vitopään touhuihin. Varmaan se kyttää poikien soittohommia niin kuin ennenkin. Pitäis kuulkaa keksiä jokin paljon järeämpi pelotteluokeino. — Ka mitäs sitten meinasit keksii hälle kostotoimenpiteeks? Arska kysyi. — Juotetaan Kaartisen Jake kunnon känniin ja usutetaan se Vitopään kimppuun. Siinä on niin hullu mies, että se raaskii kyllä vaikka heittää seinälle tollasen ukon-käppänän. — No jospa nyt ei kuitenkaan tehtäs sitä... Suattaa Jake vahingossa vaikka tap-poo tuollasen heiveröisen miehen. On vielä liian nuor ja hullu konna. Ei ehkä muista, ettei sitä nyt ihan mitä tahasa voi tehdä, Arska tuumasi. * He näkivät, että Vitopää meni Perätuvan ulkovessaan. Sille teolle jo Supokin vähän hy-mähti, vaikka selkeästi nolona olikin. — Jo on aikoihin eletty... Kun nuapurtalossa tää yks mulukku käypi paskasakkii murjasemassa. Kyllä kerrassaan pittää olla utelias mies, Arskalta tuli. — Juu... Tane säästää omaa paperia käymällä Supon huussissa, Peska totesi. Kun Vitopää oli toimittanut asiansa, Peska nousi seisaalleen ja käveli hivenen häntä lähemmäksi. Vitopää huomasi sen ja jämähti paikalleen niin kuin rysän päältä ta-voiteltu rosvo. Nytkö hän vasta oivalsi, että ukkolauma oli seurannut hänen liikkeitään kaiken aikaa? Peska heilutteli kaljapulloa Vitopäälle, joka nökötti huussin edessä neuvottoman näköisenä. — Hei Tane! Tuu vaan reilusti kattomaan, kun me juodaan täällä kaljaa! Kaikki ollaan kuule ihan kännissä keskellä päivää ja heinät vaan pellolla odottaa korjaajiaan! Tuu vaan ihan viereltä tätä meidän ryyppäämistä seuraamaan! Älä nyt suotta yhtään ar-kaile! Ei me sua kuule syödä! Tuu vaan kattomaan! Tuliks sulle kamera mukaan? Silloin Vitopää sai jalat allensa. Hän astui pellon poikki puoliksi juosten ja loikkasi ojan yli takaisin koivikkoon. — Mee nyt kiireellä kertomaan Heinosen kaupalle, mitä täällä näit! Meheviä juttu-ja Tane sait taas kerättyä! Tuu tänne kuule huomennakin meitä taas kyttäämään!

Taatusti me ollaan ihan kännissä silloinkin! Ja ota ihmeessä kamera mukaan! Saat sit oikein to-distusaineistoakin! — Oo jo hiljoo... Supo koetti toppuutella Peskaa. — No annetaan nyt miehelle aihetta kunnon juoruun. Huvia ihan koko rahalla. Voi vaikka kääntää tän jutun niin, että Pitko ajoi häntä takaa kirves kädessä... — Annahan nyt Pentti jo olla... Elä kehtoo mölytä enempöö mejän pihassa... — No annan olla. * Myöhemmin samana kesänä Peska toteutti uhkauksensa ja usutti Kaartisen Jaken Vitopäätä kovistelevaan. Noina aikoina Jakea ei tarvinnut kovin paljon yllyttää sellaisiin te-koihin, niin helposti hän joi silloin rähinäviinaa. Eihän Jake Vitopäätä sentään pahoinpidellyt, kunhan säilytteli vain. Hän tun-keutui Vitopään kotiin yhtään varoittelematta, löi puukon tuvan pöytään pystyyn ja raivosi niin kovasti, että pieni ukko vain tärisi toimintakyvyttömänä jossakin nurkassa. Tappouhkauksenkin Jake Vitopäälle huusi, ellei tämä heti lopettaisi vakoilureissujaan Perätuvalle. Tämä temppu kai sitten tehosi, sillä sen koommin Vitopää ei enää uskaltanut tulemaan Perätuvan pihapiiriin asti. Juoruamista hän jatkoi, mutta selvästi varovaisemmaksi hän muuttui.